

ՀՀ Սյունիքի մարզպետ Սուրիկ Խաչատրյանի հարցազրույցը

"Դե Ֆակտո" հասարակական-քաղաքական ամսագրին

- Վերջերս լրացավ յոթերորդ տարին, ինչ Դուք Սյունիքի մարզպետն եք, այս ընթացքում հասցրել եք ծանոթանալ մարզի ենթակառուցվածքներին: Ի՞նչպես են ապրում այսօր Սյունիքը և սյունեցին:

Կարծում եմ յուրաքանչյուր մարդ, նամանավանդ պաշտոնյան պարտավոր է լավ ճանաչել իր Հայրենիքը և ես այն սյունեցիներից եմ, ովքեր շատ լավ գիտեն իրենց երկիրը, մարզը, քաղաքը և գյուղը: Այս առումով ոչ թե ծանոթացել, այլ քաջատեղյակ եմ մարզին ու նրա համայնքներին վերաբերող բազմաթիվ ու տարաբնույթ բնագավառներին և ձեռամուխ եմ եղել այդ բնագավառների հիմնախնդիրների լուծմանը, այդ թվում՝ նաև մի շարք նոր ենթակառուցվածքների ստեղծմանը:

Ներկա իրողություններն ու գործընթացները մեզ վստահեցնում են, որ Սյունիքն օր-օրի զարգանում է և այդ զարգացումները վերջին շրջանում արագ են ընթանում: Այս առումով վստահ եմ, որ դրական դինամիկան կպահպանվի և մարզում իրականացվող ծրագրերի արդյունքում Սյունիքն աստիճանաբար կդառնա Հայաստանի զարգացած տարածքներից մեկը՝ արդյունքում էլ ավելի կբարձրանա սյունեցիների բարեկեցությունը: Ինչպես ողջ հայ ժողովրդին, այնպես էլ սյունեցուն այսօր պետք է միմիայն խաղաղություն և երկրում քաղաքական կայունություն: Մնացած հարցերը սյունեցին կլուծի իր խաղաղ և ստեղծագործ աշխատանքի շնորհիվ:

- ՀՀ կառավարությունը մարզերի համաչափ զարգացմանն ուղղված ծրագրեր է՝ իրականացնում: Սյունիքի մարզում արդեն նկատելի են այդ ծրագրերի արդյունքները:

Այո, կառավարությունը մարզերի համաչափ զարգացմանն ուղղված ծրագրեր միշտ ձեռնարկել ու ձեռնարկում է: Վերջին շրջանի այդ ձեռնարկումներն արտացոլված են ՀՀ կառավարության 2008 թվականի հոկտեմբերի 30-ի N1207-Ն որոշմամբ հաստատված Կայուն զարգացման ծրագրում, որը 2003 թվականից Հայաստանում իրականացվող ԱՀՌԾ-ի վերանայված տարբերակն է և ըստ էության երկրի սոցիալ-տնտեսական զարգացման ծրագիրն է, ինչպես նաև մարզերի (այդ թվում նաև Սյունիքի մարզի) սոցիալ-տնտեսական զարգացման ծրագրերում: Այստեղ, հիմնական գերակայությունների շարքում ուշադրության են արժանացել նաև Հայաստանում տնտեսական աճի արագացմանը զուգընթաց խորացող տարածքային զարգացման անհամաչափությունների վերացման խնդիրները, որը ենթադրում է, որ անհրաժեշտ կլինի էականորեն արագացնել մարզերի տնտեսական զարգացման տեմպերը: Այդ տեմպերն ապահովելու նպատակով կառավարության կողմից իրականացվել և իրականացվում են են մի շարք հիմնարար միջոցառումներ, որոնց մեջ էական դեր է խաղում ինչպես պետական, այնպես էլ մասնավոր ներդրումների ուղղումը դեպի մարզեր, ինչպես նաև դրանց միջմարզային բաշխման հավասարեցման խրախուսումը:

Համաձայն փորձագիտական գնահատումների՝ 2004-2010թթ. մարզերի համաչափ զարգացմանն ուղղված ծրագրերի իրականացման առումով Սյունիքի մարզում առաջընթացը միշտ էլ նկատելի է եղել՝ հիմնականում պայմանավորված լեռնահանքային արդյունաբերության արագ զարգացմամբ:

Ձեռքբերումներն արձանագրվում են յուրաքանչյուր տարի:

Իհարկե, չնայած Սյունիքի մարզում գրանցված այս դրական տեղաշարժերին, մարզն այսօր, ունենալով ռազմավարական և աշխարհաքաղաքական կարևոր դիրք, բնահումքային հարուստ պաշարներ, արտադրական մեծ ներուժ և հանդիսանալով Հանրապետության ամենախոշոր վարչական և տնտեսական միավորներից մեկը, դեռևս մնում է որպես Հանրապետության համեմատաբար քիչ բնակեցված և տնտեսապես ոչ լիարժեք յուրացված, սոցիալ-տնտեսական և ժողովրդագրական հիմնախնդիրներ ունեցող տարածքներից մեկը:

- Ի՞նչպես էք վերաբերվում Ռուսաստանի կողմից ուսումնասիրված և ՀՀ կողմից շահագործվելիք ուրանի հանքավայրերին:

Ուրանի պաշարները մեր պետության ու ժողովրդի սեփականությունն են և բնականաբար դրանց վերաբերում եմ որպես ազգային հարստության ու ռեսուրսի, որը պետք է օգտագործել ի նպաստ մեր պետության ու ժողովրդի բարեկեցության բարձրացման:

Իսկ ուրանի հանքավայրերի բացման ու շահագործման վերաբերյալ իմ վերաբերմունքը մի շարք անգամ արտահայտել եմ: Դեռևս հետախուզման աշխատանքների սկզբում ես համապատասխան մարմիններին առաջարկել եմ բնակչությանը պատշաճ կերպով իրազեկելու, ինչպես նաև մարդկանց մտավախություններն ու մտահոգությունները փարատելու նպատակով, մասնագիտական խմբերի միջոցով լայն բացատրական աշխատանքներ տանել, ինչպես նաև, նկատի ունենալով, որ 1960-ական թվականներին վերոնշյալ տարածքներում իրականացվել և հետագայում դադարեցվել են ուրանի երկրաբանական հետախուզման աշխատանքները՝ լրացուցիչ քննարկել նաև ուրանի հանքաքարերի երկրաբանական հետախուզման ներկայիս աշխատանքների շարունակման նպատակահարմարության հարցը:

- «Տաթևյան թևեր» ճոպանուղու կառույցը տուրիզմի զարգացման վրա ինչ՞ ազդեցություն ունի և ա՞րդյոք հակասություններ չի ստեղծում նման հանքավայրերի շահագործման համար:

Տաթևի ճոպանուղու կառուցումը բավականին մեծ ներդրում է տուրիզմի և մասնավորապես՝ Սյունիքի զարգացման գործում և արդեն իսկ մեծ խթան է հանդիսանում այստեղ զբոսաշրջությունը զարգացնելու համար: Կարծում եմ՝ պատահական չէ, որ այսպիսի չափանիշներով ճոպանուղին առաջին հերթին կառուցվեց Սյունիքի մարզում, քանի որ մարզն ունի զբոսաշրջային զգալի ներուժ, որը ներկայացված է Սյունիքի հարուստ, գեղատեսիլ և առողջարար բնությամբ, անտառներով, լեռներով,

պատմամշակութային արժեքներով, բնության հուշարձաններով, բուժիչ ջրաղբյուրներով և ենթակառուցվածքներով: Ճոպանուղին եկավ բազմապատկելու այս զբոսաշրջային ներուժը և, ինչպես տեսնում եք, կառուցվեց հենց մարզի զբոսաշրջության զարգացման համար նշանակալի և գլխավոր դեր խաղացող Տաթևի վանական համալիրի հարևանությամբ:

Ճոպանուղու կառուցումը լայն հնարավորություններ տվեց մեզ տնտեսությունը զարգացնելու համար և այժմ մենք պիտի կարողանանք օպտիմալ կերպով օգտվել այդ հնարավորությունից. Իսկ հանքային պաշարների առկայության փաստն այստեղ որևէ մտավախություն չպետք է առաջացնի, քանի որ նորագույն տեխնոլոգիաների ներդրմամբ դրանց անվտանգ շահագործման կամ հետագայում օգտագործման հարցերը ողջամիտ քննարկումների և ողջամիտ որոշումների կայացման արդյունքում չեն կարող որևէ հակասության մեջ մտնել զբոսաշրջության զարգացման խնդիրների հետ:

- Մարզում զարգացման ինչպիսի հեռանկարներ եք տեսնում

Մարզի զարգացման հեռանկարները նախանշված են ՀՀ կառավարության՝ Սյունիքի մարզկենտրոնում կայացած արտագնա նիստում 2009 թվականի հունիսի 26-ի 782-Ն որոշմամբ հաստատված ՀՀ Սյունիքի մարզի 2010-2013 թվականների սոցիալ-տնտեսական զարգացման ծրագրում: Կարծում եմ՝ դրան համահունչ, Սյունիքում կշարունակվի զարգանալ ավանդական դարձած ճյուղը՝ լեռնահանքային արդյունաբերությունը, միաժամանակ կզարգանա էներգետիկայի ոլորտը՝ հատկապես փոքր ՀԷԿ-երի կառուցման և շահագործման ուղղությամբ, կշարունակվի համայնքների գազիֆիկացումը, մեծ թափ կստանա զբոսաշրջության զարգացումը, որը կապված է Տաթևի ճոպանուղու կառուցման հետ, կշարունակվի զարգանալ փոքր և միջին բիզնեսը, որի խթանումը մշտապես կգտնվի մարզպետի ուշադրության կենտրոնում, աշխատանքներ կտարվեն գյուղատնտեսության զարգացման ուղղությամբ: